

Həcc Kitab, Sünnə və ümmətin icması ilə sabit olan ən qüvvətli fərzlərdən biridir. Şərtlərinə sahib olan möminlərin ömürlərində bir dəfə həccə getmələri fərzdür.

Həcc Hz. İbrahimin canı, malı, övladı və hər şeyi ilə Rəbbinə göstərdiyi təvəkkül, tam təslim olma və itaətin qiyamətə qədər davam edəcək ən gözəl bir simvoldur.

Həcc saleh insanlardan ibarət olan böyük bir izdihamın müəyyən bir zaman və məkanda toplanmasıdır.

Həcc ehram, təlbiyə, təvaf, səy, Ərəfatda vəqfə, şeytana taş atma, qurban və saçları qırıxdırmaq kimi bir simvolik xarakter daşıyan və geniş mənalı bir ibadətdir. Bu səbəbdən də İslamın beş əsası içərisində ən sonuncusu olaraq həcc fərz buyurulmuşdur. Bir ayədə belə buyurulur:

“Həqiqətən insanlar üçün ilk bina olunan ev Məkkədədir ki, o, şübhəsiz bütün aləmlərdən ötrü bərəkət və doğru yol qaynağıdır. Orada aydın nişanlar- İbrahimin məqamı vardır. Ora daxil olan şəxs min-amanlıqdadır. (təhlükədən kənarıdır.) Onun yoluna (əzəz, minik və sağlamlıq baxımından) gücü çatan hər bir kəsin həccə gedib o evi ziyarət etməsi insanların Allah qarşısında borcudur. Kim bunu (bu borcu) inkar edərsə, (özünü zülm etmiş olar) ləzzət Allah aləmlər (həç kəs) möhtac deyildir.” [\[1\]](#)

Kəbə, Allahın ilahi əmrinə tabe olaraq, dünyanın hər yerindən gələn dilləri, irqləri, rəngləri ayrı olan yüz minlərlə müsəlmanın, eyni iman, eyni şuur altında ağappaq ehramlar içərisində “Allah-Allah” nidalarının yüksəldiyi mübarək bir məkandır. Kəbə Hz. Rəsulullahın (s.ə.s): *“Allaha and olsun ki (ey Məkkə) sənin Allahın ən xeyirli yerisən. (gər) Səndən (zorla) çıxarılmış olmasaydım qətiyyən (bu yerdən) çıxmazdım”* buyurduğu bərəkətli bir torpaqdır.

Həcc insan ömrünün zəkətidir. Malın zəkəti pulla, bədənin zəkəti namaz və orucla verildiyi kimi ömrün zəkəti də həcc etməklə verilmiş olur. Ağappaq kəfəni xatırladan ehramlara bürünən möminlər bu ibadət əsnasında dünyanın fani olduğunu, özlərinin isə əbədi bir həyatın yolçuları olduqlarını daha yaxından hiss edirlər. Həcc insanın günahlardan təmizlənməsinə ən gözəl bir

vasitədir. Həccin şərtlərinə uyaraq yerinə yetirənlərə Allahın Rəsulu bu müjdəni vermişdir:

“Kim h cc ed r, h cci snasında ağzından pis bir söz çıxarmaz, günahlara girm z s , o kims anasından yeni doğulmuş kimi günahlardan t miz nmiş olaraq dön r.” [2]

Həccə gedən bir müsəlmanın Kəbədə yerləşən Həcərül-Əsvədi öpməsi sünne əməldir. Ancaq başqalarına əziyyət etmək insanları itələmək surəti ilə bu sünne yerinə yetirmək istəyən kimsə sünne deyil, əksinə, məkrub bir iş görmüş olur. Necə ki, bu barədə Hz. Peyğəmbər (s.ə.s) Hz. Ömərə belə buyurmuşdur:

“Ey Öm r, s n qüvv tli bir insansan, H c rül- sv d yaxınlaşmaq üçün çiyinin insanları it m , z if ri k nara sıxışdırma! N narahat ol, n d başqalarını narahat et. Q b lik olduğuna görə H c rül- sv d yaxınlaşa bilm s n, aralıdan “ I sürtüb öpm k” işar si et, k lmevi-tövhid oxuyaraq v t kbir g tir r k keç!” . [3]

Namaz əsnasında çiyin-çiyinə saf quran möminlər həcdə daha toplu və daha geniş bir şəkildə yan-yana gəlirlər. Qəlblər eyni duyğu ilə döyünür, dillər eyni şeyləri təkrarlayır. Müxtəlif rəng və millətlərdən olan möminlər həqiqi qardaşlığın necə olduğunu həcc əsnasında bir daha göstərirlər. Bu baxımdan bir məşvərət və fikir mübadiləsi demək olan həcdə müsəlmanlar bir-birlərinin dərdlərinə şərik çıxmağa çalışaraq, kədər və sevinclərini birlikdə paylaşırlar.

Bunun üçün üzərinə həcc fərz olan kimsələrin işi gecikdirmədən bu fərzi yerinə yetirmələri lazımdır. Həccə getməyə hər cür imkanı olduğu halda həccə getməyən kimsələr haqqında Hz. Peyğəmbər (s.ə.s) belə buyurur:

“H r kim azuq si v onu Allahın evi K b y aparacaq bir miniyi olduğu halda h cc ziyar tin getm z s ist r y hudi, ist rs d xristian kimi ölsün heç bir f rqi yoxdur.” [4]

Yazıma Pakistanın mənəvi memarı Mümməd İqbalın həcdən gələn hacılara söylədiyi bu sözlərlə son verirəm:

“Ey hacılar! Məscidi-Həramı, Mədneyi-Münəvverəni ziyarət etdiniz. Oradan nə kimi hədiyyələr gətirdiniz. Gətirdiyiniz təkkələr, təsbəhlər, səccadələr bir müddət sonra solacaq və köhnələcək. Solmayan, köhnəlməyən, müsəlmanların könüllərini həyat və hüsur verən hədiyyələr gətirdinizmi? Gətirdiyiniz hədiyyələr arasında Hz. Əbu Bəkrin təslimiyyəti varmı, Hz. Ömər in ədaləti varmı, Hz. Osmanın comərdliyi varmı, Hz. Əlinin cəsəretti varmı?”

Bəli, bu gün biz müsəlmanların Məkkədən, Mədinədən gətirilən təkkələrdən, təsbəhlərdən, səccadələrdən daha çox Hz. Əbu Bəkrin təslimiyyətinə, Hz. Ömər in ədalətinə, Hz. Osmanın comərdliyinə, Hz. Əlinin cəsəretinə ehtiyacımız var.

---

[1] Ali-İmran: 97.

[2] Buxari, Müslim, Tirmizi, Nəsai, ət-Tac, c. 2, sh. 120.

[3] Heysemə, III, 241; İbn Hənbəl, I, 28.

[4] Tirmizi, Həcc 3.